

Усаглашени концепт водећих принципа и стандардизованог приступа планирању локалног развоја у Босни и Херцеговини (БиХ)

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confederation suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

SAVEZ
OPĆINA I
GRADOVA BIH

САВЕЗ ОПШТИНА
И ГРАДОВА РС

MINISTARSTVO
ZA LJUDSKA PRAVA
I IZBJEGLICE BIH

FEDERALNO
MINISTARSTVO
PRAVDE

МИНИСТАРСТВО
УПРАВЕ И ЛСУ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Водитељица тима: Марина Димова, водитељица ILDP-а, UNDP БиХ.

Уреднички тим UNDP БиХ: Аида Лаковић Хошо, координаторица за израду политика/замјеница водитељице пројекта IDLP, UNDP БиХ; Насир Налић, сарадник за изградњу капацитета IDLP, UNDP БиХ, Кристијан Хајнцл, вођа тима за локалну самоуправу, UNDP БиХ; Адела Поздер, аналитичарка за локалну самоуправу, UNDP БиХ.

Консултант: Даворин Павелић, независни стручњак за област локалне самоуправе и локалног развоја.

Захвала се упућује члановима радне групе за израду методологије за планирање локалног развоја за њихов значајан допринос у процесу дефинисања визије и водећих принципа планирања локалног развоја: Алтијани Хатибовић, Министарство за људска права и избјеглице БиХ; Селми Захировић, Дирекција за економско планирање БиХ; Новки Благојевић и Дарку Вученовићу, Министарство управе и локалне самоуправе РС; Зинети Расавац, Федерални завод за програмирање развоја; Стевану Бркићу, Министарство финансија РС; Николини Доронтић, Привредна комора Републике Српске; Ивану Миличевићу, Општина Посушје; Здравки Кудри, Општина Мркоњић Град; Радинки Дујак, Општина Оцак; Ениси Лапо, Општина Горажде; Срећку Микулићу, Општина Груде; Аднану Миралему, Општина Доњи Вакуф; Ризами Тукуљ, Општина Орашје; Драгану Вујићу, Општина Бијељина; Љубану Крњајићу, Општина Козарска Дубица; Ферхату Брадарићу, Општина Маглај; Мугдиму Ћосовићу, Општина Високо; Шејли Хасић, Савез општина и градова ФБиХ; Демиру Имамовићу, ALDI; Алми Зукорлић, SDC; Снежани Мишић, МДП; Емилији Мажар, Удружење „Уна-Сана“; Драгиши Марек, SERDA; Мелихи Арсланагић, Пројекат управне одговорности (GAP); Маринели Доманчић и Амри Куртић, Организација за сигурност и сарадњу у Европи (OEBS).

Посебна захвала се упућује Муји Јејни, Министарство за људска права и избјеглице БиХ; Миланки Шопин, Министарство управе и локалне самоуправе РС; Анти Чавару, Федерално министарство правде; Емиру Бубалу и Весни Трављанин, Савез општина и градова ФБиХ; Радомиру Кезуновићу, Савез општина и градова РС за подршку и вриједне коментаре који су допринијели укупној квалитети овог документа.

Ова публикација је реализована у оквиру Пројекта интегрисаног локалног развоја (ILDP) који представља заједничку иницијативу Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC) и Развојног програма Уједињених нација (UNDP БиХ). Ставови изнесени у овој публикацији не представљају нужно и ставове SDC-а и UNDP-а.

Увод

Усаглашени концепт је резултат дискусије релевантних домаћих јавних институција с државног и ентитетских нивоа, јединица локалне самоуправе и њихових савеза, те невладиних и међународних организација, окупљених у неформалном консултативном тијелу успостављеном у оквиру Пројекта интегрисаног локалног развоја (ILDП) у октобру 2008. године.

Институције и организације које су чланови овог консултативног тијела су сљедеће: Министарство за људска права и избјеглице БиХ, Министарство управе и локалне самоуправе РС, Федерално министарство правде, Федерални завод за програмирање развоја, Министарство финансија РС, Привредна комора РС, Савези општина и градова и представници њихових стручних одбора/комисија, Мрежа регионалних развојних агенција, Програм развоја општина (MDP), "GOV-WADE" пројекат – Удружење Уна-Сана, Агенција за локалне развојне иницијативе (ALDI), Организација за безбједност и сарадњу у Европи (OEBS), Пројекат управне одговорности (GAP), Швајцарска агенција за сарадњу и развој (SDC) и Развојни програм Уједињених нација (UNDP), уз подршку међународних и домаћих стручњака.

Прије израде нацрта овог документа, у оквиру наведеног консултативног тијела вођена је дискусија о постојећим недостацима у планирању локалног развоја у БиХ, те је проведена свеобухватна анализа правног и институционалног оквира у овој области, на основу чега су усаглашени водећи принципи и стандардизовани приступ планирању локалног развоја у БиХ.

Концепт је заснован на разумијевању важности планирања локалног развоја у БиХ, те директног учинка које планирање има на добробит и квалитет живота становништва, а имајући у виду постојеће административне недостатке и непостојање системског приступа који отежава дјелотворно планирање развоја на локалном нивоу.

Усаглашени концепт водећих принципа и стандардизованог приступа планирању локалног развоја у Босни и Херцеговини (БиХ)

Принципе овог концепта прате сљедећа увјерења:

- дефинисање визије и креирање окружења повољног за локални развој, гдје јединице локалне самоуправе имају могућност да планирају, финансирају, реализују и прате активности локалног развоја на стандардизован начин, један је од кључних корака у оснаживању развојних напора у БиХ;
- стандардизовање планирања локалног развоја се у цјелости врши на основу постојећег правног и институционалног оквира у БиХ у области локалне самоуправе и планирања локалног развоја;
- прихватање системског приступа планирању локалног развоја, који почива на идеји модернизације, јачања локалних способности и инклузивне израде политика представља важан корак напријед за јединице локалне самоуправе у БиХ и њиховог становништва у процесу приближавања Европској унији.

Сврха усаглашеног концепта

Сврха усаглашеног концепта је предочити споразум о правцима успостављања стандардизованог приступа планирању развоја на локалном нивоу у БиХ, а који је усаглашен у оквиру консултативног тијела која окупља представнике различитих институција. У оквиру овог тијела дефинисани су водећи принципи и карактеристике планирања локалног развоја, те концептуализован стандардизовани методолошки оквир за стратешко планирање на локалном нивоу, који укључује процес израде, обухват и садржај локалних развојних стратегија.

Основне информације

Према важећим законима о локалној самоуправи (Закон о принципима локалне самоуправе Федерације БиХ и Закон о локалној самоуправи Републике Српске), јединице локалне самоуправе у БиХ имају надлежности за усвајање локалних развојних програма и планова. Поред ове уопштене формулације у одредбама закона о локалној самоуправи на ентитетским нивоима која се тиче обавезе планирања, остала легислатива на ентитетском нивоу прописује надлежност јединица локалне самоуправе за усвајање тематских и секторских планова, програма и политика попут локалних економских развојних планова, планова заштите животне средине и планова социјалне заштите¹. Кантонални закони у ФБиХ у неким случајевима одражавају уопштenu

¹ Ентитетско законодавство које прописује надлежности општина за планирање у областима привреде, заштите човекове и социјалне заштите су: Оквирни закон о заштити околиша ФБиХ, Закон о заштити зрака ФБиХ, Закон о заштити вода ФБиХ, Закон о околишним ресурсима ФБиХ, Закон о управљању отпадом ФБиХ, Закон о заштити животне средине РС, Закон о заштити зрака РС, Закон о заштити вода РС, Закон о управљању отпадом РС, ентитетски закони о просторном планирању, Закон о социјалној заштити РС.

Усаглашени концепт водећих принципа и стандардизованог приступа планирању локалног развоја у Босни и Херцеговини (БиХ)

одговорност јединица локалне самоуправе за планирање, али не дефинишу детаљније одређене одговорности, хијерархију у планирању, итд. Све у свему, законодавство у БиХ не описује структуре ових планова или методологија које је потребно користити током њихове израде, нити сугерише или прописује синергије у оквиру укупног система стратешког планирања у БиХ.

Јединице локалне самоуправе у Босни и Херцеговини користе различите приступе, концепте и методологије за израду планова локалног развоја. У већини случајева до сада, ови концепти и методологије су промовисане од стране међународних организација (УНДП, Свјетска банка, ОЕБС, СДЦ/МДП, УСАИД). Све ове методологије имају заједничке карактеристике као што је укључивање актера из приватног и невладиног сектора, и учешће грађана. Међутим, засноване су на различитим полазним претпоставкама које даље различито вреднују секторе и питања у смислу њихове важности и тежине. Развојни планови израђени према овим методологијама су највећим дијелом уско секторске природе (заштита животне средине, мала и средња предузећа итд.), те ограничени у обиму идентификованих проблема, као и нагласку приликом додјељивања ресурса локалних заједница. Честе су ситуације гдје јединице локалне самоуправе, подржане од стране различитих међународних организација, истовремено имају неколико локалних развојних планова израђених на основу потпуно различитих методологија.

За разлику од секторских развојних планова који су ограничени у свом обухвату, јединице локалне самоуправе су надлежне за пружање доста широког спектра услуга и стварање услова за функционисање различитих сектора (здравство, образовање, социјална помоћ, итд.). Поред тога, на супрот широког спектру сложених надлежности, јединице локалне самоуправе располажу са ограниченим ресурсима. Таква ситуација неизбјежно ствара сукобе у организацији, поготово приликом одлучивања о приоритетима и расподјели средстава, те изискује далеко свеобухватнији приступ локалном развоју и структурисани и стратешки приступ у управљању општинским пословима. Поред потребе приоритетизације и боље расподјеле ограничених средстава, од јединица локалне самоуправе се очекује да преузму развојну улогу и постану главни покретачи развоја локалне заједнице.

Отуд снажна потреба за израдом и усаглашавањем јединствених водећих принципа за планирање локалног развоја у БиХ од стране свих актера, те систематизацијом приступа локалном стратешком планирању широм земље, а што ће имати позитивне импликације на укупну развојну функцију јединица локалне самоуправе у БиХ.

Водећи принципи планирања локалног развоја у Босни и Херцеговини

Имајући у виду да важећи правни оквир у БиХ детаљније не утврђује водеће принципе и обухват планирања локалног развоја, овај документ обједињује заједнички концептуални приступ планирању локалног развоја у БиХ, усаглашен у оквиру међу-институционалног консултативног тијела. Усвајање основних принципа ће омогућити стварање разумијевања међу јединицама локалне самоуправе у БиХ о крајњем циљу планирања локалног развоја.

У свјетлу постојећег правног оквира у БиХ, те у складу са водећим принципима Европске уније, у БиХ произилазе два основна принципа планирања локалног развоја, и то одрживи развој и социјална укљученост.

Одрживи развој подразумијева развој који испуњава потребе садашњице без компромитовања могућности будућих генерација да задовоље властите потребе. Концепт одрживог развоја нуди свеобухватан приступ у рјешавању проблема у локалној заједници, кроз интеграцију мјера за ублажавање сиромаштва, социјалне заштите, привредног раста и заштите животне средине. Овај принцип осигурава разумно искориштавање расположивих локалних ресурса, те узима у обзир права и потенцијалне потребе будућих генерација.

Премда је развој јединица локалне самоуправе заснован на привредном развоју, гледајући кроз перспективу планирања локалног развоја, принцип одрживости осигурава да се једнака важност и пажња дају друштвеним, хуманим и еколошким аспектима живота у заједници. Стога, принцип одрживости подразумијева вишесекторску природу стратегија локалног развоја.

Социјална укљученост је принцип који осигурава да они који су суочени са пријетњом сиромаштва и друштвене маргинализације имају могућности и ресурсе потребне за цјеловито учешће у економском, друштвеном и културном животу и уживају животни стандард и добробити које се сматрају нормалним у друштву у којем живе. Такође осигурава њихово снажније учешће у процесу доношења одлука које утичу на њихове животе и приступ њиховим основним правима².

Социјална укљученост у планирању локалног развоја има већи стратешки фокус на неколико кључних области као што су учешће на тржишту рада, социјална заштита, образовање и обука, сиромаштво дјете и социјална заштита породице, стамбена питања и приступ услугама. Принцип социјалне укљученост пружа додатне механизме провјере и контроле у процесу дефинисања развојних циљева тако што тражи објашњење на који ће начин одабрани развојни циљеви рјешавати проблеме социјалне искључености и сиромаштва у локалним заједницама.

² Извјештај Европске комисије о социјалној укључености, 2004. године

Усаглашени концепт водећих принципа и стандардизованог приступа планирању локалног развоја у Босни и Херцеговини (БиХ)

Хоризонтална примјена ових водећих принципа у планирању локалног развоја у БиХ има директне импликације у:

- ✎ одржавању вишесекторског приступа локалном стратешком планирању и примјени подједнаког разматрања свих локалних сфера живота;
- ✎ остваривању дугорочне визије и примјени одрживог кориштења локалних ресурса;
- ✎ стављању додатног нагласка на једнакост и недискриминацију у учешћу у локалним пословима, приступу услугама и ресурсима, те распоdjели користи од развоја локалне заједнице.

Основне карактеристике планирања локалног развоја у Босни и Херцеговини

У свјетлу водећих принципа планирања локалног развоја у БиХ, односно одрживог развоја и социјалне укључености, усаглашени концепт дефинише начине практичне примјене ових принципа.

Процес који води поменуто консултативно тијело покушава промијенити постојеће праксе планирања развоја и његов парцијални приступ у рјешавању проблема локалних заједница, те створити нови концептуални приступ планирању који укључује економске, друштвене и еколошке циљеве локалних заједница, или пак замјенска рјешења у случајевима гдје оваква интеграција није могућа. Даље, рјешавање питања израде локалних развојних стратегија без укључивања свих локалних актера има за резултат неукључивање одређених група становништва у процес израде и реализације политика, што се такође покушава промијенити овим концептом. У коначници, и у односу на поменута два недостатка, концепт се бави постојећим несистематичним и хаотичним приступом планирању локалног развоја у цијелој БиХ.

Од споменутих водећих принципа у планирању локалног развоја, консултативно тијело је усагласило три кључне карактеристике којима ће се водити планирање локалног развоја у будућности:

- ✎ **интегрисаност;**
- ✎ **укљученост (инклузија); и**
- ✎ **стандардизованост.**

Усаглашени концепт водећих принципа и стандардизованог приступа планирању локалног развоја у Босни и Херцеговини (БиХ)

С претежно практичног аспекта, укључивање ове три кључне карактеристике у оквир за планирање локалног развоја ће омогућити cjеловити дјелотворан, сврсисходан и демократски процес стратешког планирања локалног развоја.

Интегрисано планирање локалног развоја у концептуалном смислу подразумева истовремено разматрање више аспеката, односно да су околности које могу негативно утицати на локалну развојну стратегију размотрене на cjеловит начин. „Интегрисаност“ подразумева укљученост више сектора, гдје локална развојна стратегија разматра усаглашеност и алтернативна рјешења за смањење сиромаштва, управљање животном средином, економски раст, једнакост и равноправност истовремено кроз *хоризонталну* интеграцију развојних сектора.

Надаље, карактеристика интегрисаности планирања локалног развоја подразумева *вертикалну* интеграцију, гдје су локалне развојне стратегије повезане и усклађене са стратешком планском документацијом виших нивоа.

Инклузивно планирање локалног развоја подразумева да поред преузимања водеће улоге у вођењу процеса планирања локалног развоја, јединице локалне самоуправе требају омогућити и потакнути различите локалне актере (грађане, невладине организације, социјално искључене и маргинализоване групе, приватни сектор, итд.) да активно учествују у стратешком управљању пословима у локалној заједници, те интегрисати њихове интересе у локалне развојне стратегије.

Стандардизовано планирање локалног развоја подразумева да јединице локалне самоуправе у БиХ користе исте водеће принципе, карактеристике и приступ приликом израде и спровођења својих развојних стратегија. Имајући у виду да стандардизација процеса планирања локалног развоја има директне импликације и обухвата све претходно дефинисане водеће принципе и кључне карактеристике, овај аспект захтијева додатну операционализацију путем јединствене методологије за планирање локалног развоја. На овај начин ће се уједначити процес планирања и дефинисати минимална структура и обухват локалних стратегија, те припремити детаљан водич за планирање локалног развоја. Истовремено, поменута методологија ће бити довољно флексибилна да задовољи различите потребе локалних заједница у области планирања.

Важно је напоменути да је интегрисана и партиципативна методологија за планирање локалног развоја у БиХ основно средство за стандардизацију планирања локалног развоја.

Консултативно тијело, уз учешће представника релевантних институција, се усагласило у погледу систематизоване примјене методологије за планирање локалног развоја широм БиХ, што такође повлачи питање **институционализације** стандардизоване методологије за планирање локалног развоја.

Усаглашени концепт водећих принципа и стандардизованог приступа планирању локалног развоја у Босни и Херцеговини (БиХ)

Консултативно тијело ће надаље разматрати и анализирати различите законске и неформалне мјере за подршку институционализацији водећих принципа и стандардизоване методологије за планирање локалног развоја, као што су:

- ✎ правна анализа за идентификацију могућних законских облика укључивања водећих принципа и стандардизованог приступа планирању локалног развоја у правни оквир на нивоу јединица локалне самоуправе;
- ✎ практична примјена новоизрађене стандардизоване методологије за планирање локалног развоја у јединицама локалне самоуправе у БиХ, како би се осигурало утемељено подешавање и побољшање методологије;
- ✎ издавање подзаконске регулативе (смјернице/препоруче) од стране надлежних ентитетских министарстава (Федерално министарство правде и Министарство управе и локалне самоуправе РС) за јединице локалне самоуправе о примјени стандардизоване методологије за планирање локалног развоја;
- ✎ укључивање водећих принципа и карактеристика, као и стандардизованог приступа планирању локалног развоја у стратегије о локалној самоуправи од стране надлежних ентитетских министарстава (Федерално министарство правде и Министарство управе и локалне самоуправе РС);
- ✎ прихватање и практична примјена стандардизоване методологије за планирање локалног развоја у јединицама локалне самоуправе у ФБиХ од стране Федералног завода за програмирање развоја, у складу са визијом Владе ФБиХ;
- ✎ усвајање стандардизоване методологије за планирање локалног развоја од стране Савеза општина и градова и њено систематско промовисање међу чланицама, кроз пружање информација и улогу ресурсног центра и центра за помоћ у примјени методологије;
- ✎ промовисање и подизање свијести о новоизрађеној визији, принципима и стандардизованом приступу планирању локалног развоја широм БиХ од стране чланова консултативног тијела путем њихових властитих ресурса и информативних канала;
- ✎ препознавање и примјена стандардизоване методологије за планирање локалног развоја од стране међународних организација, локалних и регионалних развојних агенција у њиховим интервенцијама у области локалног развоја широм БиХ.

Користи и ефекти примјене водећих принципа и стандардизоване методологије за планирање локалног развоја у БиХ

Водећи принципи, карактеристике и стандардизовани приступ планирању локалног развоја уврштени у стандардизовану методологију за планирање развоја на локалном нивоу у БиХ ће створити предуслове за сљедеће користи и позитивне ефекте на локалном нивоу:

- биће израђен детаљан водич за планирање локалног развоја који ће омогућавати системско и флексибилно планирање локалног развоја засновано на потребама;
- локалне развојне стратегије ће превазићи свој секторски приступ локалном развоју и трансформисати се у интегрисане и вишесекторске платформе, које ће значајно унаприједити расподјелу ограничених средстава и максимализацију учинака реализованих активности кроз максимализацију ефеката синергије;
- унапријеђено управљање општинске администрације кроз већи ниво координације између општинских одјељења, охрабривање институционалне трансформације као средства за интегрисано међусекторско и међуресорно стратешко управљање;
- успостављена веза између стратешког и просторног планирања;
- омогућени транспарентни и правични услови за социјалну укљученост и учешће грађана у процесу планирања на локалном нивоу, уз посебан нагласак на укљученост рањивих категорија, неравномјерно заступљених група грађана и мањина;
- створени предуслови за снажно власништво заједнице и грађана над процесом планирања;
- одговорност за развој и планирање пребачена на цијелу заједницу и све заинтересоване актере, док се истовремено осигурава да су погодности развоја равномјерно распоређене.

Усаглашени концепт водећих принципа и стандардизованог приступа планирању локалног развоја у Босни и Херцеговини (БиХ)

Истовремено, импликације принципа и карактеристика у планирању локалног развоја имаће позитивне ефекте на више нивое власти и то из разлога што ће:

- ✎ стандардизација планирања локалног развоја допринијети кохерентности укупног система стратешког управљања и планирања у Босни и Херцеговини;
- ✎ омогућити систематичнији и кохерентнији процес мониторинга и евалуације на локалном и регионалном нивоу, преко успостављених сврсисходних веза између стратешких докумената локалног, регионалног, ентитетског и државног нивоа;
- ✎ се успоставити вертикална интеграција процеса планирања и стратешких планских докумената на различитим нивоима власти путем стандардизације планирања локалног развоја, а што је један од основних принципа у планирању и управљању развојем у Европској унији.

Поред тога, имајући у виду напоре БиХ на путу пријема у Европску унију, примјена системског приступа планирању локалног развоја ће:

- ✎ оснажити административне капацитете на локалном нивоу за ефикасну, ефективну и одговорну израду политика и њихово провођење, а самим тим ојачати и апсорпцијске капацитете јединица локалне самоуправе у смислу искориштења европских фондова;
- ✎ дати допринос програмирању БиХ за IPA фондове Европске уније кроз укључивање изводивих и приоритетних пројеката и иницијатива “*одоздо према горе*”, а који су идентификовани на локалном нивоу, те на тај начин створити базу припремљених локалних развојних пројеката који су спремни за финансирање у оквиру IPA фондова.

Израда оквирне методологије за планирање локалног развоја у БиХ

Стандардизована и интегрисана методологија за планирање локалног развоја (у даљем тексту „методологија“) ће се израдити како би се осигурало системско спровођење водећих принципа и кључних карактеристика планирања локалног развоја у БиХ.

Уз пуно поштовање и заснованост на постојећем правном оквиру у БиХ, методологија ће описати и даље појаснити **процес, заједничке чиниоце, обухват, временски оквир и минимум садржаја** локалне развојне стратегије, тако што ће на конзистентан начин

Усаглашени концепт водећих принципа и стандардизованог приступа планирању локалног развоја у Босни и Херцеговини (БиХ)

рефлектовати принципе одрживости и социјалне укључености, те омогућити интегрисано и инклузивно планирање развоја.

Методологија **пружа смјернице и средства/алате за имплементацију**, којима ће се локалне јединице самоуправе и њихове заједнице водити током процеса израде или ажурирања њихових локалних интегрисаних развојних стратегија. Стога, методологија ће опремити јединице локалне самоуправе за ефикасно управљање и реализацију локалних развојних стратегија. Основни циљ методологије је да обухвати, операционализује и визуализује водеће принципе и кључне карактеристике планирања локалног развоја. Такође ће појаснити начине како осигурати интегрисаност и укљученост, који су стандардизовани елементи, те како са једног нивоа планирања прећи на други. Поред оквира за стандардизоване елементе, методологија ће водити и усмјеравати кроз сваки засебни корак у процесу планирања, уз појашњење појединих нивоа планирања и његових карактеристика, те пружити примјере успешних пракси из БиХ и примјере различитих елемената локалне развојне стратегије.

Матрица планирања локалног развоја

Поред претходно дефинисаних карактеристика у планирању локалног развоја, односно интегрисаности, стандардизације и укључености, консултативно тијело се усагласило о матрици планирања локалног развоја, која ће се користити као полазна основа и концептуални оквир за израду методологије.

Матрица планирања локалног развоја је првенствено повезана са карактеристиком стандардизације, приказује и објашњава стандардне нивое, стандардну хијерархију елемената, минимални обухват локалних развојних стратегија и директне везе између елемената, те предлаже начине како осигурати хоризонталну интеграцију.

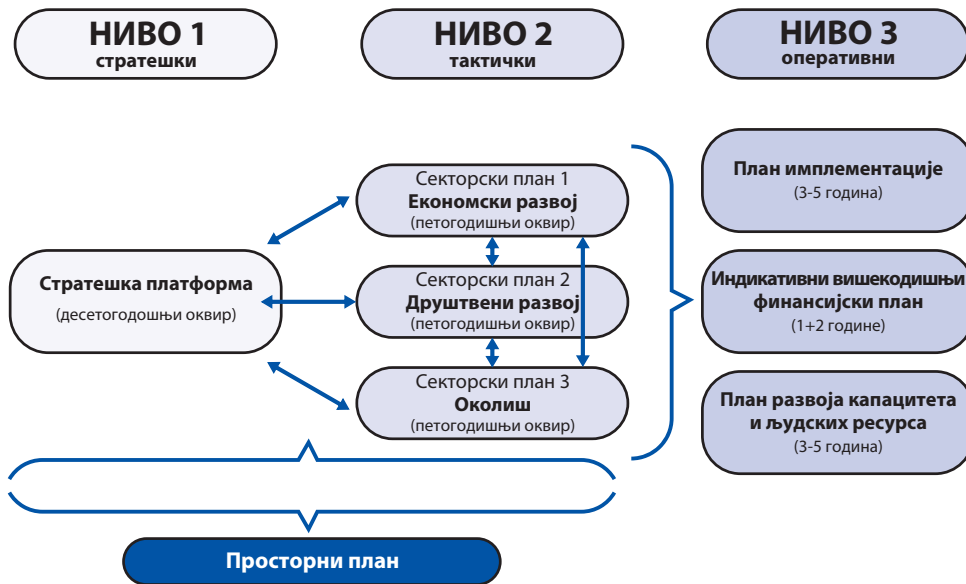
Према схватању консултативног тијела, матрица планирања локалног развоја инкорпорира три стандардна нивоа у оквиру локалних развојних стратегија.

Први ниво представља стратешке развојне циљеве и визију локалне заједнице за период од десет година. Ниво се минимално састоји од сљедећих елемената:

- 👉 социоекономске анализе;
- 👉 кључних унутрашњих и спољних фактора;
- 👉 стратешких фокуса;
- 👉 дугорочне визије развоја;
- 👉 стратешких развојних циљева.

Надаље, стратешки развојни циљеве су конкретизовани и операционализовани на другом нивоу локалне развојне стратегије.

Усаглашени концепт водећих принципа и стандардизованог приступа планирању локалног развоја у Босни и Херцеговини (БиХ)

Други ниво чине обухват, стандардни елементи и временски оквир локалних развојних стратегија. Према закључцима консултативног тијела, а на основу детаљне анализе постојећих надлежности јединица локалне самоуправе и дефинисаних водећих принципа у планирању локалног развоја, свака стратегија локалног развоја ће се састојати од секторских планова у оквиру три главне домене које се сматрају стандардним у свакој локалној стратегији и то, локални економски развој, друштвени развој и заштита животне средине. Зависно о специфичном контексту и потребама одређених подручја, обухват секторских стратегија унутар сваке од домена би могао бити сљедећи:

- 👉 локални економски развој: план развоја малих и средњих предузећа, план развоја пољопривреде, план развоја туризма, план промовисања инвестиција и пословања, итд.
- 👉 друштвени развој: план развоја у области образовања, здравства, спорта и младих, културе, план развоја социјалне заштите, план јачања цивилног друштва, итд.
- 👉 животна средина и природни ресурси: вода, земљиште, ваздух, шуме, план управљања природним ресурсима, план смањења загађења, план управљања отпадом, план биодиверзитета, итд.

Други ниво сваке стратегије локалног развоја ће се састојати од најмање једног секторског плана из једне од три кључне домене економског, друштвеног и развоја у области заштите

Усаглашени концепт водећих принципа и стандардизованог приступа планирању локалног развоја у Босни и Херцеговини (БиХ)

животне средине. Овај ниво такође осигурава интеграцију подручја локалног развоја и разматра развојну усклађеност и алтернативе од важности за одређени локалитет, водећи се принципима одрживог развоја и социјалне укључености. Временски оквир секторских планова је пет година. Минимални садржај сваког секторског плана је следећи:

- 👉 секторско фокусирање на основу SWOT анализе;
- 👉 секторски развојни циљеви;
- 👉 програми, пројекти и мјере;
- 👉 иницијативе међуопштинске сарадње;
- 👉 мониторинг и евалуација.

Консултативно тијело наглашава важност елаборације програма, пројеката и мјера у оквиру секторских планова, јер ће се у овом кораку планирања тражити интеграција развојних сектора, те осигурати сврсисходна равнотежа, алтернативна рјешења и синергије између секторских интервенција.

Коначно, трећи ниво локалне развојне стратегије се састоји од оперативних/функционалних планова, који су на неки начин рефлексија претходна два нивоа стратегије, а задатак им је осигурати интеграцију, операционализацију и организацију локалних ресурса и способности имплементације локалне развојне стратегије (финансијски планови и буџети, план развоја људских ресурса, итд.). Финансијски план је стандардни елемент у оквиру локалне развојне стратегије, и директно је повезан са постојећим трогодишњим општинским буџетским циклусом у БиХ. Финансијски план омогућава несметану интеграцију предвиђених секторских приоритетних планова у функционалан финансијски оквир.

Важно је имати на уму да се просторни развојни планови сматрају засебним планским документом, који се разматра упоредо са процесом планирања локалног развоја.

Раније описана матрица планирања локалног развоја служи као полазна основа за израду стандардизоване методологије за планирање локалног развоја засноване на усаглашеној визији планирања те постојећим dobrим праксама и успјешним приступима планирању локалног развоја у БиХ.